

Мовна політика:

анотований бібліографічний список

2025. – Вип. 4. – 15 с.

(<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)

1. Андрієнко Л. Відродження мови як поняття і термін: проблеми дефініції, соціокультурний і соціолінгвістичний аспекти вживання [Електронний ресурс] / Лілія Андрієнко, Олександр Скопненко // Мовознавство. – 2025. – № 1. – С. 3-20. *Розглянуто проблему вживання словосполучень «відродження мови», «мовне відродження» як соціолінгвістичних термінів у сучасній українській літературній мові. Вказано, що елементи «відродження мови», «мовне відродження» виникли за аналогією до поняття «національне відродження», що, своєю чергою, постало внаслідок реценції філософсько-релігійних принципів Гуманізму й Відродження в XIX ст. У соціолінгвістичних дослідженнях використовують термін «зворотний мовний зсув», який виник унаслідок калькування англ. «reversing language shift», і є близьким за значенням до одиниць «відродження мови», «мовне відродження». Констатовано, що терміни «мовний зсув» / «зворотний мовний зсув», незважаючи на їхню частотність у сучасних соціолінгвістичних дослідженнях, не можна вважати вдалими в українській терміносистемі.*

Текст:

<https://movoznavstvo.org.ua/component/attachments/download/1400.html>

2. Безкоровайна Л. Т. Український етнос: таємниці тисячоліть / Любов Титівна Безкоровайна. – Київ : Фоліант, 2025. – 253, [1] с. : іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А836506** Подано авторський аргументований погляд на історію походження українського етносу, його мови, його

причетності до формування європейських народів і мов, не зменшуючи значення інших етносів, які складають народ України.

3. В Україні затвердили новий кримськотатарський правопис [Електронний ресурс] // Високий замок. – 2025. – 5 квіт. – Електрон. дані. *Йдеться про затвердження 04.04.2025 Кабінетом Міністрів України (КМ України) нового правопису кримськотатарської мови на основі латиниці, який схвалила Національна комісія з питань кримськотатарської мови. Правопис базується на алфавіті, затвердженому ще у вересні 2021 р., і передбачає використання латинської графіки, що відповідає сучасним мовним тенденціям та історичній традиції кримськотатарської мови. Затверджені правила рекомендовані до застосування всіма державними органами, включно з місцевими адміністраціями та військовими адміністраціями, зокрема на території тимчасово окупованих АР Крим і м. Севастополь. До розробки правопису долучилися Міністерство освіти і науки України (МОН України), Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, Київський національний університет імені Тараса Шевченка (КНУ), Меджліс кримськотатарського народу та інші фахівці. «Це рішення має важливе символічне й практичне значення: воно не лише забезпечує реалізацію прав корінного народу України, а й підтримує міжкультурний діалог у багатонаціональній державі. Перехід кримськотатарської мови на латинську графіку тривав з часів здобуття Україною незалежності, і цей процес вже завершений», — наголосили у представництві. Текст :* <https://wz.lviv.ua/news/530655-v-ukraini-zatverdily-novy-krymskotatarskyi-pravopys-na-osnovni-latynytsi>

4. Горон Д. В Україні створять велику мовну модель до кінця 2025 року [Електронний ресурс] / Діана Горон // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. – 2025. – 2 квіт. – Електрон. дані. *За словами віцепрем'єр-міністра з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій — міністра цифрової трансформації Михайла Федорова, «ми починаємо працювати над українською великою мовною моделлю. Це буде перша українськомовна*

модель національного масштабу, що допоможе пришвидшити інтеграцію штучного інтелекту в державний сектор, оборону та бізнес. Країни, які активно й стратегічно розвивають ІІІ, уже мають національні LLM. Україна також рухається цим шляхом. Українськомовна модель базуватиметься на вже наявному open-source рішенні, а для її розробки не залучатимемо бюджетних коштів». У Міністерстві цифрової трансформації зазначили, що Українськомовна LLM даватиме якісніші відповіді, ніж глобальні англомовні моделі, оскільки буде натренована на українських даних. Локальна LLM зможе краще розуміти діалекти, термінологію та контекст у країні, даючи якісніші відповіді як лінгвістично, так і стосовно фактів й ідеологічних запитань, які стосуються історії України, політичної ситуації та війни. Текст: <https://ms.detector.media/trendi/post/37725/2025-04-02-v-ukraini-stvoryat-velyku-movnu-model-do-kintsya-2025-roku/>

5. **Голота Т. С. Українська мова й інформаційна безпека Української держави** / Тарас Сергійович Голота ; [за ред. Ю. Л. Мосенкіса] ; Всеукр. т-во «Просвіта». – Київ : Ліра-К, 2024. – 320 с. : іл., табл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А835954** У виданні висвітлено лінгвокогнітивні механізми протидії дезінформації на основі текстів сучасних ІТ-ресурсів. Визначено нові терміни та дефініції у сфері інформаційної безпеки. Проаналізовано концепти інформації і даних, а також досліджено вплив інформаційних технологій на трансформацію української мови. Розглянуто методи маніпуляції інформацією у заголовках новин і на платформах, як от Telegram. Розроблено типологію інтернет-загроз і запропоновано лінгвокогнітивні техніки для нейтралізації маніпуляції. Одержані результати, спрямовані на зміцнення інформаційної безпеки та державного статусу української мови в умовах цифрового суспільства, апробовані у двох посібниках, що використовуються у навчальному процесі, та безпосередньо в педагогічній діяльності автора.

6. Захист прав і свобод людини та громадянина в умовах формування правової держави : зб. тез XIII Всеукр. наук.-практ. конф., м. Львів, 30 трав. 2024 р. / М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка", ННІ права, психології та інновац. освіти. — Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2024. — 127 с. *Шифр зберігання в Бібліотеці: B84239* *Зі змісту: Практика складання процесуальних документів: окремі мовно-термінологічні особливості / В. Ортинський. – С. 3-5.*

7. Здоровило Т. Мова має значення: в українських школах хочуть запровадити повну заборону російської [Електронний ресурс] / Тарас Здоровило // Україна молода. – 2025. – 16 берез. – Електрон. дані. *Окреслено ключові норми законопроекту № 13072 та зазначено, що законопроект передбачає повну заборону використання російської мови у школах – включно з перервами та позаурочним часом, а використання іноземних мов буде дозволене лише на відповідних уроках, зустрічах із міжнародними делегаціями та спеціальних заходах. Наведено коментар народної депутатки Наталії Піпи, яка наголосила, що завдання школи – створити середовище, в якому дитина буде зацікавлена навчатися і спілкуватися українською, для чого можуть бути мовні клуби, позакласні заходи, зустрічі з діячами культури.* Текст:

<https://umoloda.kyiv.ua/number/0/164/188435/>

8. Здоровило Т. МОН влаштує масштабну перевірку: в Україні в разі побільшало аспірантів [Електронний ресурс] / Тарас Здоровило // Україна молода. – 2025. – 10 квіт. – Електрон. дані. *Йдеться про затвердження Кабінетом Міністрів України (КМ України) нових правил для аспірантів і докторантів: на третьому році навчання вони будуть зобов'язані пройти тестування з української мови та однієї з мов Європейського Союзу (ЄС). Наведено коментар заступника міністра освіти і науки Михайла Вінницького, який зазначив, що мета нововведення – підвищення якості підготовки наукових кадрів і приведення освітніх стандартів до загальноєвропейських. Посадовець зауважив, що обов'язкове*

знання української пов'язане з майбутньою викладацькою діяльністю випускників, та вказав на різке зростання в 2023 р. кількості вступників до аспірантури, значну частину яких склали чоловіки призовного віку від 25 років і старше. За словами М. Вінницького, загальнонаціональний іспит на третьому році навчання запроваджується задля того, щоб перевірити, чи ці люди справді навчаються, пишуть наукові статті, займаються дослідженнями і працюють над дисертацією. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/2006/188847/>

9. Зінченко М. Найбільше мовний закон порушують у Києві, Одесі, Харкові та Дніпрі, — Тарас Кремінь [Електронний ресурс] / Мар'яна Зінченко // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. — 2025. — 3 квіт. — Електрон. дані. Подано інформацію, що у першому кварталі 2025 р. Уповноважений із захисту державної мови Тарас Кремінь отримав 646 скарг щодо порушення Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Найбільше порушень зафіксовано в Києві, Одесі, Харкові та Дніпрі. Про це повідомив мовний омбудсмен у фейсбуці. Т. Кремінь зазначив, що сфера обслуговування й надалі залишається однією з найчутливіших. Крім того, зберігається проблема щодо дотримання вимог мовного законодавства у сфері інформації для загального ознайомлення та зовнішньої реклами. «Питання дотримання Закону у сфері освіти, як це визначено статтею 21, потребує посиленої уваги. Так, протягом першого кварталу до уповноваженого надійшло 54 звернення про порушення законодавства педагогічними та науково-педагогічними працівниками закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої та вищої освіти. Є скарги і щодо освіти дорослих», — наголосили в офісі омбудсмена. За словами Т. Кременя, столиця — стабільний лідер за кількістю старг. Це вказує на необхідність з боку міської влади посилити контроль за виконанням мовного закону. Текст: <https://detector.media/infospace/article/239669/2025-04-03-naybilshe-movnyy-zakon-porushuyut-u-kyievi-odesi-kharkovi-ta-dnipri-taras-kremin/>

10. Катишев К. Віткофф назвав "головну проблему" війни в Україні [Електронний ресурс] / Костянтин Катишев // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 22 берез. — Електрон. дані. *Наведено тези інтерв'ю Такеру Карлсону спецпосланця Президента США Стіва Віткоффа. За його словами, найбільшою проблемою в урегулюванні розпочатої РФ проти України війни є статус окупованих територій – Криму і «так званих чотирьох регіонів: Донбасу, Луганську і ще двох» і готовність визнати їх російськими. «Вони російськомовні, були «референдуми», де переважна більшість людей показали, що вони хочуть бути під владою Росії. Я вважаю, що це ключове питання конфлікту», – заявив Віткофф.* Текст: <https://ua.korrespondent.net/world/4766145-vitkoff-nazvav-holovnu-problemu-viiny-v-ukraini>

11. Кожен 5 школяр з України вчиться в окупації — дослідження [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2025. – 6 квіт. – Електрон. дані. *Зазначено, що приблизно 1,6 млн дітей перебувають на тимчасово окупованих територіях (ТОТ) України. Ці дані оприлюднив Центр громадянської просвіти «Альмеда». Там наголосили, що з кожним роком війни становище дітей в окупації погіршується. У 2025 р., зокрема, майже повністю зникло викладання української мови в школах на окупованих територіях. Як приклад, у Криму у 2014 р. всі учні вивчали державну мову, тоді як у 2025 р. — лише 0,5 % школярів, за даними окупаційної влади. Серед ключових тенденцій дослідники відзначають посилення мілітаризації середньої освіти. У звіті також ідеться про активізацію заходів, спрямованих на русифікацію українських дітей. Зокрема, поширюється участь у руслі молодіжної політики РФ, включно з рухом «Юнармія», що поєднує освітні, ідеологічні та парамілітарні аспекти.* Текст: <https://chytomo.com/kozhen-5-shkoliar-z-ukrainy-vchytsia-v-okupatsii-doslidzhennia/>

12. Курчатова А. В. Історія розвитку білінгвальної освіти в США : аналіз специфіки мовної політики в окремих штатах [Електронний ресурс] / А. В. Курчатова // Наука і техніка сьогодні. Серія : Право. Економіка. Педагогіка. Техніка. Фіз.-мат. науки. – 2025. – № 2 (43). – С.684-689. *Проаналізовано вплив двомовного навчання на освітні системи США, зокрема середню освіту. Розглянуто історичні аспекти розвитку двомовних програм, а також їхнє застосування в різних штатах США, таких як Каліфорнія, Арізона та Масачусетс. Звернуто увагу на дослідження ефективності двомовних програм, зокрема в контексті досягнень учнів та їхнього академічного розвитку, порушено питання політичних і культурних суперечностей навколо двомовної освіти, а також проблеми реалізації двомовних програм через державну політику та соціальні фактори. Зазначено, що двомовне навчання має значний потенціал для реформування системи освіти та розвитку міжкультурного розуміння, однак його успіх залежить від ефективної реалізації політики і підтримки з боку освітніх інститутів. Воно має переваги, зокрема в економії часу завдяки інтенсивним методам і можливості диверсифікації викладання, в інтенсифікації навчання та розвитку міжкультурного розуміння. Однак, реалізація цих програм на практиці стикається з труднощами, що потребує подальших реформ і підтримки з боку держави.*

Текст :

<http://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/20610/20586>

13. Мазун О. Заборона російської мови може ускладнити рух України до Європейського Союзу, — нардеп [Електронний ресурс] / Олена Мазун // Focus.ua : [вебсайт]. – 2025. – 4 квіт. — Електрон. дані. *Як заявив народний депутат від політичної партії "Слуга народу", голова Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань освіти, науки та інновацій Сергій Бабак, враховуючи прагнення України до вступу до Європейського Союзу (ЄС), а також рекомендації Венеціанської комісії та вимоги окремих держав-членів ЄС, ми не можемо в освітньому законодавстві встановити пряму заборону щодо використання мов корінних народів і національних*

меншин України, у тому числі щодо російської мови, як в освітньому процесі, так і під час перерв у школах. За словами С. Бабака, така норма буде розглядатися як дискримінаційна і може ускладнити рух України до ЄС.

Текст: <https://focus.ua/uk/ukraine/700642-zaborona-rosiyskoji-movi-nardep-rozpoviv-pro-zagrozi>

14. Малаш О. Український правопис та його сприйняття в суспільстві: заперечення, торг, прийняття [Електронний ресурс] / Олександра Малаш // Мовознавство. – 2025. – № 1. – С. 39-51. Досліджено соціально-психологічне сприйняття українського правопису, зокрема редакції 2019 р., яка викликала емоційні обговорення в соцмережах. Правопис став темою запеклих дискусій не лише серед філологів, але й серед широкого загалу, який вважає мову спільним надбанням. Важливими питаннями є складні випадки написання слів іноземного походження, зручність правил для непрофесіоналів і роль правопису у формуванні української ідентичності. Оцінювання правопису проходить через стадії заперечення, пропозицій змін і, зрештою, прийняття норм як частини культурно-мовної незалежності України.

Текст:

<https://movoznavstvo.org.ua/component/attachments/download/1402.html>

15. Наративи становлення мілітарної ідентичності українців (XVI – XX століття) / Н. Чепелева [та ін.]. – Київ : Лисенко М. М., 2024. – 143 с. : портр. *Шифр зберігання в Бібліотеці: А836098* Монографію присвячено аналізу історико-культурних і сучасних теоретико-методичних підходів щодо становлення мілітарної ідентичності українців. Схарактеризовано вплив історичних і культурних чинників на становлення мілітарної ідентичної українців. Визначено особливості мілітарної ідентичності жінок і дітей. Розглянуто наратив як засіб конструювання ідентичності особистості. Окреслено наративи воєнної посякденності українців. Особливу увагу приділено історичним контекстам становлення мілітарної нації, зокрема впливу козацької ідентичності на ментальність українського народу. Окреслено мілітарну ідентичність українців у сучасній

українській літературі та визначено наративи мілітарної ідентичності сучасних українців.

16. Петруняк Л. Б. Формування професійної мовної компетентності в українській мові : підходи та методи [Електронний ресурс] / Л. Б. Петруняк // Освіта і наука. – 2024. – № 2 (37). – С. 108-112. *Йдеться про те, що сучасні професії вимагають від фахівців високого рівня мовної компетентності, що дозволяє ефективно спілкуватися, розуміти спеціалізовану лексику та використовувати комунікативні стратегії в професійній діяльності. Особливо актуальним є формування професійної мовної компетентності для української мови, зважаючи на її важливу роль у науковій, освітній, юридичній, бізнесовій та медійній сферах в Україні. Розглянуто практики, що сприяють розвитку мовних навичок. Акцентовано на інтеграції спеціалізованої лексики та комунікативних стратегій.* Текст : <https://msu.edu.ua/educationandscience/wp-content/uploads/2025/02/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9-%D0%B6%D1%83%D1%80%D0%BD%D0%B0%D0%BB-%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0-%D1%96-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%B0-2-37-2024.pdf>

17. Салімонович Л. Росія віками намагається знищити національну ідентичність українців - освітня галузь активно реагує [Електронний ресурс] / Лариса Салімонович // Україна молода. – 2025. – 9 квіт. – Електрон. дані. *Йдеться про методологічний семінар "Стратегічні орієнтири та інноваційні практики утвердження української національної ідентичності в умовах воєнного стану", проведений у Національній академії педагогічних наук України (НАПН України). Учасники зібрання вказали на загрозу не лише територіальній цілісності, а й існуванню української нації як такої, та окреслили нові виклики, що виникли в умовах війни. Зокрема заступник голови Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань*

молоді та спорту Василь Мокан наголосив на важливості ухвалення Закону "Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності", а завідувачка відділу національно-патріотичного виховання Інституту проблем виховання НАПН України Катерина Журба акцентувала на значенні української мови, зауваживши, "або ми існуємо як нація і маємо свою мову, або нас знищують як націю і ми, втративши свою мову, асимілюємося з окупантами". Вона зазначила, що на окупованих територіях окупанти оголосили тотальну війну українській ідентичності: десятки тисяч дітей вивезли на так зване "перевиховання" до Росії; створюють "виправні" табори у регіонах, що втратили зв'язок з Україною; є факти кримінального викрадення, коли громадяни Росії всиновлюють малюків і підлітків при їхніх живих батьках. Також проблемним у цьому сенсі є і масовий від'їзд дітей з метою безпеки до західних країн, де вони часто не мають можливості відвідувати українські національні центри, а то й змушені вчитися в російських школах. К. Журба розповіла про системну методологічну допомогу, яку науковці надають освітянам, та відзначила, що українці за кордоном "завжди повинні відчувати зв'язок з Україною і знати, що їх тут з нетерпінням чекають". Про значення патріотичного виховання говорила на семінарі представник Міністерства молоді та спорту України Наталія Гонтаренко, висловивши думку, що зараз необхідно створити цілісний україномовний простір, задля чого потрібно виготовляти новий цифровий та культурний продукт для різних вікових категорій і цільових груп. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/3953/188/188817/>

18. У Києві – новий представник уповноваженого з захисту української мови [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2025. – 10 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що у Києві наказом Кабінету Міністрів України (КМ України) призначили нового представника Уповноваженого із захисту державної мови. Про це повідомив мовний омбудсмен Тарас Кремінь на своїй фейсбук-сторінці. На посаду призначили

ветерана російсько-української війни й учасника бойових дій Ігоря Спірідонова. Окрім Києва, І. Спірідонов контролюватиме виконання мовного законодавства у таких регіонах: Черкаська, Закарпатська, Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська області. До служби в Збройних силах України (ЗСУ) він працював юристом у Секретаріаті Уповноваженого та має багаторічний досвід громадської та правозахисної діяльності у сфері захисту української мови. Текст: <https://chytomo.com/u-kyievi-novyj-predstavnyk-upovnovazhenoho-z-zakhystu-ukrainskoi-movy/>

19. У найбільшому музеї Молдови запрацював українськомовний аудіогід – Зеленська [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2025. – 1 квіт. – Електрон. дані. *За повідомленням дружини Президента України Олени Зеленської, у Національному музеї етнографії та природничої історії Кишинева з'явився аудіогід українською мовою. "Впровадження українського аудіогіда в найстаршому і найбільшому музеї Молдови... Так музей стає частиною великої родини нашого проєкту українських аудіогідів у провідних пам'ятках світу, що налічує вже 96 гідів у 52-х країнах. Важливо, що сьогодні в Кишиневі з'являється не тільки аудіогід українською мовою, а і його версія для людей, що користуються українською жестовою мовою", - наголосила перша леді. О. Зеленська подякувала Посольству України в Молдові, Міністерству культури Молдови, адміністрації музею та всім меценатам, які зробили проєкт можливим.* Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3977297-u-najbilsomu-muzei-moldovi-zapracuvav-ukrainskomovnij-audiogid-zelenska.html>

20. У Раді зареєстрували законопроект про повну заборону російської мови у школах [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2025. – 15 берез. – Електрон. дані. *Подано інформацію, що у Верховній Раді України (ВР України) зареєстрували законопроект № 13072, який передбачає повну заборону використання російської мови у школах – включно з перервами та позаурочним часом. У законопроекті пропонують доповнити Закон України «Про освіту» поняттям «українськомовне освітнє*

середовище», а також визначити обов'язки шкіл щодо підтримки української мови в навчальному процесі та поза його межами. Згідно з пояснювальною запискою, мовою освітнього процесу є виключно державна мова, однак нинішня редакція Закону не регулює використання мови під час перерв, у позаурочний час чи на території школи. Новий законопроект усуває цю прогалину, закріплюючи, що українською мають спілкуватися не лише на уроках, а й у їдальнях, на перервах, в укриттях, на спортивних майданчиках тощо. Використання іноземних мов буде дозволене лише на відповідних уроках, зустрічах із міжнародними делегаціями та спеціальних заходах.

Текст: <https://chytomo.com/u-radi-zareiestruvaly-zakonoproiekt-pro-povnu-zaboronu-rosijskoi-movy-u-shkolakh/>

21. Уряд затвердив новий правопис кримськотатарської мови, заснований на латинській графіці [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2025. – 6 квіт. – Електрон. дані. Зазначено, що Кабінет Міністрів України (КМ України) ухвалив рішення про затвердження нового правопису кримськотатарської мови. Про це повідомили у представництві Президента України в автономній республіці Крим. Робота над документом тривала з 2023 р. Новий правопис побудовано на алфавіті, який базується на латинській графіці. Цей підхід відповідає як сучасним мовним тенденціям, так і історичній традиції кримськотатарської мови. Таким чином, відбувається повернення до латинки як до елементу культурної спадщини та інструменту мовної модернізації. У затвердженому документі містяться правила написання кримськотатарською мовою, рекомендації щодо викладання, а також вказівки щодо використання правопису у сфері медіа, літератури та топоніміки. Текст: <https://chytomo.com/uriad-zatverdyy-novyj-pravopys-krymskotatarskoi-movy-zasnovanyj-na-latynskij-hrafiti/>

22. Хмельовська О. В Україні наклади книжок англійською мовою вперше перевищили російськомовні [Електронний ресурс] / Оксана Хмельовська, Олеся Бойко // Читомо : [вебсайт]. – 2025. – 21 берез. – Електрон. дані. Упродовж 2024 р. в Україні видали 377 назв книжок

англійською мовою сумарним тиражем 923 тис. примірників. Про це повідомила Книжкова палата України у відповідь на інформаційний запит «Читомо». Відповідно до офіційних даних, у 2024 р. загалом видали 14 500 назв книжок із загальним тиражем 34 млн 17,2 тис. примірників. Зазначено, що ринок книговидавання все ще не повернувся до показників до повномасштабного вторгнення. Також вказано, що видання іншими мовами, такими як польська, німецька, румунська та угорська, мали менші накладі. Зокрема, книжки, видані кількома мовами, складають 744 видання з тиражем 732,6 тис. примірників. Порівняно з попередніми роками, кількість російськомовних книжок зменшилася, а українські видання продовжують домінувати на книжковому ринку України. Дані Книжкової палати відображають загальні тенденції розвитку книжкової індустрії, але не є абсолютно точними через недостатнє звітування видавництва. Текст: <https://chytomo.com/v-ukraini-naklady-knyzhok-anhlijskoju-movoiu-vpershe-perevyshchyly-rosijskomovni/>

23. Шоля І. С. Динаміка іменника жителів м. Ужгорода у XX ст. / І. С. Шоля ; [наук. ред.: С. М. Пахомова] ; М-во освіти і науки України, Держ. торг.-екон. ун-т, Ужгород. торг.-екон. ін-т. – Ужгород : РІК-У, 2024. – 326 с. : іл., табл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А836571 Монографію присвячено власним іменам жителів м. Ужгород у XX ст. Досліджено склад і динаміку іменного репертуару ужгородців. Встановлено етимологічний склад іменника мешканців Ужгорода. Визначено найуживаніші, широковживані, маловживані й рідкісні чоловічі та жіночі імена. З'ясовано залежність складу імен від екстралінгвальних чинників (національної та конфесійної належності їхніх носіїв, впливу державних інституцій). Простежено якісне й кількісне оновлення іменника протягом досліджуваного періоду. Здійснено порівняльний аналіз українського іменника м. Ужгород з ідентичними матеріалами інших міст України. Виявлено основні закономірності й тенденції розвитку іменника м. Ужгород впродовж XX ст. Джерельною базою дослідження послужили матеріали метричних книг реєстрації**

актових записів м. Ужгород, які зберігаються в Закарпатському державному обласному архіві.

24. Шевчук А. На порушення мовного закону з початку року поскаржилися 646 разів [Електронний ресурс] / А. Шевчук // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2025. – 2 квіт. — Електрон. дані. Зазначено, що у першому кварталі 2025 р. до Уповноваженого із захисту державної мови надійшло 646 звернень щодо порушення Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Найбільше повідомлень - з Києва (261), Одеської (84), Харківської (71), Дніпропетровської (69), Київської та Донецької (по 22) областей. Сфера обслуговування й надалі залишається однією з найчутливіших – від початку 2025 р. на адресу Уповноваженого надійшло 307 скарг щодо порушення мовного закону. Зберігається проблема і щодо дотримання вимог мовного законодавства: у сфері інформації для загального ознайомлення та зовнішньої реклами (128 звернень); педагогічними та науково-педагогічними працівниками закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої та вищої освіти (54); у сферах культури (32), медіа (30), органів влади (29) та охорони здоров'я (27). Текст: <https://ua.korrespondent.net/ukraine/4769292-na-porushennia-movnoho-zakonu-z-pochatku-roku-poskarzhylysia-646-raziv>

25. Які видавництва отримають гранти на переклад з та на загрожені мови [Електронний ресурс] // Читомо : [вебсайт]. – 2025. – 18 берез. – Електрон. дані. Зазначено, що програма «House of Europe» оголосила гранти для українських видавців на переклади творів із та на загрожені мови. Ці гранти спрямовані на підтримку проєктів, які передбачають переклади як з української, так і на українську мову, з метою збереження та популяризації загрозованих мов. Сума гранту може досягати 5000 євро, і допоможе покрити всі етапи роботи, від перекладу до популяризації книжки. Програма підтримує 10 переможців серед українських видавців, надаючи гранти для перекладів таких мов: білоруська, гагаузька, їдиш, караїмська, кримськотатарська, кримчацька, ромська,

румейська та урумська. Вказано, що «House of Europe» («Дім Європи») — програма, що фінансується Європейським Союзом, створена з метою підтримки професійного та творчого обміну між українцями та їхніми колегами в країнах ЄС. Програма фокусується на культурі та креативному секторі, освіті, медицині, соціальному підприємстві, медіа та роботі з молоддю. Текст: <https://chytomo.com/iaki-vydavnytstva-otrymaiut-hranty-na-pereklad-z-ta-na-zahrozeni-movy/>

**Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.

16.04.2025 р.